

**Beoordelingskader
hbo bacheloropleidingen**

versie 2009

**Beoordelingskader
hbo bacheloropleidingen
versie 2009**

INLEIDING

Het NVAO¹ – “Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs” bevat de onderwerpen en de facetten waarop een VBI² zich bij de beoordeling van een hbo bachelor opleiding moet richten, alsmede de criteria aan de hand waarvan een VBI moet bepalen of de basiskwaliteit van de betreffende opleiding voldoende is. Hobéon Certificering heeft de NVAO-criteria nader geconcretiseerd in ‘indicatoren’: Beoordelingskader hbo bacheloropleidingen.

BEOORDELING

In termen van beoordeling hinkt het NVAO – Accreditatiekader op twee gedachten.

Het kwaliteitsonderzoek dat moet leiden tot een beslissing een opleiding al dan niet te accrediten is gericht op het vaststellen of een opleiding voldoet aan de basiskwaliteitseisen zoals opgenomen in het NVAO-kader. Dat is dan ook de reden waarom op het niveau van de Onderwerpen (Doelstellingen, Programma, Personeel, Voorzieningen, Interne Kwaliteitszorg en Resultaten) het kwaliteitsonderzoek uitsluitend leidt tot de constatering ‘voldoet aan de basiskwaliteitseisen’ of ‘voldoet niet aan de basiskwaliteitseisen’. Anders gezegd, ‘voldoende’ of ‘onvoldoende’.

Binnen elk van de zes onderwerpen onderscheidt de NVAO een aantal facetten. Op dit niveau kan de beoordeling nader worden gedifferentieerd in ‘goed’ en ‘excellent’, zonder dat dit overigens in de beoordeling op onderwerpniveau zichtbaar wordt. Anders gezegd, zouden alle facetten van een bepaald onderwerp als ‘excellent’ worden beoordeeld, dan nog scoort het betreffende onderwerp ‘voldoende’.

Hoe dit ook zij, het feit dat facetten open staan voor een beoordeling ‘goed’ of ‘excellent’, stelt Hobéon voor de vraag op basis van welke observaties en met gebruikmaking van welke (additionele) criteria een facet in aanmerking komt voor een beoordeling ‘goed’ of ‘excellent’.

Voldoende of goed³

Hobéon werkt niet met afvink lijstjes, dus een kwantitatieve benadering (bij een x aantal plusjes is de score ‘voldoende’ en bij een x+y aantal plusjes is de score ‘goed’.) is niet aan de orde. Hobéon kiest voor de volgende twee parallelle benaderingen:

1. Het auditteam besluit bij elk NVAO-criterium of de wijze waarop de opleiding aan het betreffende criterium beantwoordt, hem aanleiding geeft tot commentaar.
 - indien het auditteam geen aanleiding ziet tot commentaar, dan scoort het betreffende facet ‘voldoende’;
 - indien het auditteam aanleiding ziet tot commentaar (bijzondere elementen die hem via benchmarking of anderszins zijn opgevallen), dan scoort het facet ‘goed’.
2. Het auditteam constateert, dat de opleiding aan extra (d.i. buiten het NVAO-kader vallende) criteria voldoet. In dat geval scoort het betreffende onderdeel ‘goed’. In het Hobéon beoordelingskader zijn die extra criteria *cursief* weergegeven.

Overigens speelt bij deze benadering het timmermansoog ook een rol.

¹ NVAO: Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie

² VBI: Visiterende en Beoordelende Instantie.

³ De beoordeling ‘onvoldoende’ en ‘excellent’ blijven hier buiten beschouwing.

ONDERWERPEN EN FACETTEN

Onderwerp 1: Doelstellingen opleiding

- Facet 1.1. Domeinspecifieke eisen
- Facet 1.2. Niveau bachelor
- Facet 1.3. Oriëntatie hbo

Onderwerp 2: Programma

- Facet 2.1. Eisen hbo
- Facet 2.2. Relatie tussen doelstellingen en inhoud programma
- Facet 2.3. Samenhang programma
- Facet 2.4. Studielast
- Facet 2.5. Instroom
- Facet 2.6. Duur
- Facet 2.7. Afstemming tussen vormgeving en inhoud
- Facet 2.8. Beoordeling en toetsing

Onderwerp 3: Inzet van personeel

- Facet 3.1. Eisen hbo
- Facet 3.2. Kwantiteit personeel
- Facet 3.3. Kwaliteit personeel

Onderwerp 4: Voorzieningen

- Facet 4.1. Materiële voorzieningen
- Facet 4.2. Studiebegeleiding

Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg

- Facet 5.1. Evaluatie resultaten
- Facet 5.2. Maatregelen tot verbetering
- Facet 5.3. Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Onderwerp 6: Resultaten

- Facet 6.1. Gerealiseerd niveau
- Facet 6.2. Onderwijsrendement

Onderwerp 1: Doelstellingen opleiding NVAO Facet 1.1: Domeinspecifieke eisen	Indicatoren⁴ Hobéon
1.1.1. De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk).	Beroepsprofiel is uitgangspunt. a De eindkwalificaties zijn werkvelddekkend en corresponderen ten minste met het niveau van de kerntaken van de beginnende beroepsbeoefenaar. b De opleiding betreft zowel het relevante beroepenveld als verwante opleidingen bij het opstellen van de eindkwalificaties. c Het relevante beroepenveld heeft de eindkwalificaties gevalideerd. d De opleiding actualiseert periodiek de eindkwalificaties. e De opleiding heeft een eigen visie op ontwikkelingen en probleemstellingen in het relevante beroepenveld en deze visie komt tot uitdrukking in de eindkwalificaties. f De opleiding is sterk internationaal georiënteerd, blijkend uit bijvoorbeeld: internationale validatie van de eindkwalificaties. g De opleiding betreft domeingelateerde onderzoeksinstellingen bij het opstellen van de eindkwalificaties.
Facet 1.2: Niveau bachelor	Reikwijdte en complexiteit.
1.2.1. De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een bachelor.	a De eindkwalificaties hebben de reikwijdte en complexiteit waar de vijf Dublin Descriptoren (of vergelijkbare internationale referenties) naar verwijzen. Kernwoorden: - Kennis van en inzicht in (laatste ontwikkelingen in) vakgebied - Toepassing kennis en inzicht gericht op oplossen van professionele problemen. - Oordeelsvorming op basis van interpretatie van relevante gegevens en op basis van sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten. - Communicatie: ideeën en oplossingen overbrengen naar (niet) gespecialiseerd publiek. - Leervaardigheden: 'klaar' voor vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt.
Facet 1.3: Oriëntatie hbo	Dit facet is redundant.
1.3.1. De eindkwalificaties van de opleiding zijn mede ontleend aan de door (of in samenspraak met) het relevante beroepenveld opgestelde beroepsprofielen en/of beroepscompetenties.	Dit facet kent twee dimensies: a <u>hoger</u> onderwijs: zie indicatoren bij facet 1.2. b <u>beroeps</u> onderwijs: zie indicatoren bij facet 1.1.
1.3.2. De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar in het relevante beroepenveld waarvoor de betreffende opleiding vereist of dienstig is.	Zie facet 1.1. onder a en c.

⁴ Indicatoren in *cursief* kunnen duiden op 'meer dan basiskwaliteit' en vormen de basis voor een mogelijke beoordeling 'goed'.

Onderwerp 2: Programma NVAO Facet 2.1: Eisen hbo	Indicatoren Hobéon
Kern: interactie met werkveld.	
2.1.1. Kennisontwikkeling van studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroepspraktijk ontwikkeld studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk en/of (toegepast) onderzoek.	<p>a De gebruikte vakliteratuur is actueel, relevant, werkvelddekkend en op bachelor niveau.</p> <p>b Het studiemateriaal is relevant, actueel en op bachelor niveau.</p> <p>c Het opleidingsprogramma voorziet in leeromgevingen waarbinnen de student in direct contact komt met beroepsbeoefenaren &-praktijk.</p> <p>d Het opleidingsprogramma wordt mede uitgevoerd door gastdocenten/ gastsprekers uit de beroepspraktijk.</p> <p>e Het opleidingsprogramma wordt mede uitgevoerd door docenten die tevens in de beroepspraktijk werkzaam zijn.</p> <p>f <i>Buitenlandse stages als 'routine', internationale componenten in het curriculum, substantieel gebruik van buitenlandse vakliteratuur.</i></p> <p>g <i>Studenten participeren actief in toegepast onderzoek via lectoraat of anderszins.</i></p> <p>h <i>De opleiding kent een eigen structurele voorziening waar de beroepsuitoefening (bijvoorbeeld op ± commerciële basis) door studenten in praktijk wordt gebracht.</i></p> <p>i <i>Projecten / afstudeerwerkstukken worden in opdracht van externe opdrachtgevers op locatie uitgevoerd.</i></p> <p>j <i>Begeleiding van afstudeerders vindt (mede) plaats door in de beroepspraktijk werkzame professionals.</i></p>
2.1.2. Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied / de discipline.	<p>a De opleiding onderhoudt structurele contacten met het werkveld en dat leidt op programmaniveau tot concrete input vanuit dat werkveld.</p> <p>b Opdrachten⁵ die de actuele ontwikkelingen en/of probleemstellingen in het vakgebied reflecteren, spelen een zichtbare rol in het opleidingsprogramma.</p> <p>c <i>De opleiding onderhoudt structurele contacten met onderzoeksinstellingen en (andere) kenniscentra en dat leidt op programmaniveau tot concrete input.</i></p> <p>d <i>Het lectoraat is actief betrokken bij programmaontwerp en - uitvoering.</i></p> <p>e <i>De opleiding onderhoudt structurele contacten met het internationale werkveld en dat leidt op programmaniveau tot concrete input vanuit dat internationale werkveld.</i></p>
2.1.3. Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroepsvaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.	<p>a Het opleidingsprogramma voorziet in werkvormen⁶ met behulp waarvan studenten getraind worden in de vereiste generieke beroepsvaardigheden.</p> <p>b Het opleidingsprogramma voorziet in werkvormen⁶ met behulp waarvan studenten getraind worden in de vereiste specifieke beroepsvaardigheden.</p>

⁵ Bijvoorbeeld: cases, project- en stageopdrachten, afstudeeropdrachten.

⁶ Bijvoorbeeld: practica en praktijksimulaties.

Facet 2.2: Relatie doelstellingen – inhoud programma	Kern: de inhoud van het opleidingsprogramma.
2.2.1. Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.	<p>a De leerdoelen van de programmaonderdelen corresponderen telkens met de betreffende eindkwalificaties.</p> <p>b Qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen bestrijkt het totaal aan leerdoelen van de programmaonderdelen <u>alle</u> eindkwalificaties.</p>
2.2.2. De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.	<p>a De leerdoelen corresponderen met de inhoud van de daaraan voorafgaande scholing/training.</p> <p>b De opleiding heeft de leerdoelen geoperationaliseerd in termen van meetbaar gedrag en/of 'product'.</p>
2.2.3. De inhoud van het programma biedt de studenten de mogelijkheid de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.	a Inhoud en werkvorm van elk programmaonderdeel zijn zodanig, dat het realiseren van elk leerdoel voor studenten haalbaar is.
Facet 2.3: Samenhang programma	Kern: interne cohesie.
2.3.1. Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend studieprogramma.	<p>a De verschillende programmaonderdelen kennen een horizontale samenhang: parallelle programmering van elkaar ondersteunende programmaonderdelen.</p> <p>b De successieve programmaonderdelen kennen een verticale opbouw: de opdrachten en leerdoelen komen telkens terug, maar in een opklimmende reeks van complexiteit en reikwijdte.</p> <p>c <i>De samenhang tussen het binnen- en buitenschools leren is zichtbaar in (i) programmatische voorbereiding, (ii) periodieke tussentijdse terugkoppeling en (iii) programmatische follow-up.</i></p>
Facet 2.4: Studielast	Aandacht voor voortgangsbelemmerende factoren.
2.4.1. Het programma is studeerbaar doordat studievoortgang belemmerende factoren zoveel mogelijk worden weggenomen.	<p>a Per programmaonderdeel (inclusief het buitenschools deel) is de studielast vastgesteld in termen van ec's.</p> <p>b De spreiding van de studielast is evenwichtig. (Dit impliceert ook: spreiding van toetsperioden.)</p> <p>c De opleiding evalueert per programmaonderdeel de vastgestelde studielast.</p> <p>d De hierboven bedoelde evaluaties zijn ook gericht op het identificeren van studiebelemmerende factoren en leiden, indien nodig, tot het treffen van remediërende maatregelen ten behoeve van de student en/of tot beschikbare maatregelen op programmaniveau.</p> <p>e <i>De opleiding kent een systeem van formatieve toetsing.</i></p> <p>f <i>Studielast wordt vóór elk programmaonderdeel expliciet met studenten besproken.</i></p>

Facet 2.5: Instroom	Startniveau en instroomprocedure.
<p>2.5.1. Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten: vwo, havo, middenkaderopleiding of specialistenopleiding (WEB) of daarmee vergelijkbare kwalificaties, blijkend uit een toelatingsonderzoek.</p>	<p>a Het startniveau van de opleiding sluit aan op het eindniveau van de verschillende instroomcohorten. b De opleiding kent voorzieningen om eventuele deficiënties bij studenten weg te werken. c De opleiding kent een intakeprocedure voor specifieke instroomcohorten leidend tot besluitvorming m.b.t. vrijstellingen. d <i>Leerlijn mbo-hbo voldoet in de praktijk</i> e <i>De opleiding kent een assessmentprocedure voor het waarderen van eerder verworven kwalificaties / competenties om een specifieke leerroute voor de kandidaat vast te stellen.</i></p>
Facet 2.6: Duur	Attentie: aantal ec's voor buitenschoolse component!
<p>2.6.1. De opleiding voldoet aan de formele eis m.b.t. de omvang van het opleidingsprogramma van 240 ec's.</p>	<p>a De opleiding heeft per (binnen- en buitenschools) programmaonderdeel de omvang gedefinieerd in ec's en de omvang van alle programmaonderdelen tezamen bedraagt 240 ec's.</p> <p>Nota bene 2.6.1. is geen kwaliteitscriterium, maar een <i>wettelijke</i> vereiste.</p>
Facet 2.7: Afstemming tussen vormgeving en inhoud	Kernvraag: past de werkwijze bij de aard van de eindkwalificaties?
<p>2.7.1. Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.</p>	<p>a Het didactisch concept voorziet in onderwijsleervormen die passen bij de in de eindkwalificaties opgenomen generieke en beroepsspecifieke eisen. b Het didactisch concept is in het opleidingsprogramma ingebed. c De opleiding heeft haar didactisch concept expliciet beschreven.</p>
<p>2.7.2. De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.</p>	<p>a Uit de inrichting van het opleidingsprogramma blijkt, dat de werkwijze van docenten en studenten telkens correspondeert met een bepaalde onderwijsleervorm.</p>

Facet 2.8: Beoordeling en toetsing	Aandacht voor: onafhankelijkheid (!), deskundigheid en bevoegdheid van de examencommissie.
2.8.1. Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.	<p>a De relatie tussen toetsvorm en leerdoel is inzichtelijk: toetsvorm correspondeert telkens met leerdoel.</p> <p>b De opleiding borgt de technische kwaliteit (validiteit, betrouwbaarheid, objectiviteit) van toetsen en de consistentie van de beoordelingsgrondslag. (Bij dit laatste gaat het ook om het uitvoeren van het zogeheten 'meeliftgedrag' bij groepswork.)</p> <p>c De positie en bevoegdheid van de examencommissie corresponderen met haar kwaliteitsbewakende functie.</p> <p>d Het beoordelings- en toetsingssysteem voorziet in leer-effectieve feedback naar studenten.</p> <p>e Docenten zijn geschoold in de techniek van toetsen en beoordelen.⁷</p> <p>f Externe beoordelaars: het beroepenveld is actief betrokken bij de beoordeling van studenten. Bijvoorbeeld in het kader van stage- en afstudeeropdrachten.</p> <p>g De externe beoordelaars zijn op de hoogte van de toetsings- methoden en beoordelingscriteria.)</p> <p>h Het beoordelings- en toetsingssysteem kent een procedure van bezwaar en beroep.</p> <p>i De opleiding heeft planning, procedures, methoden, vereisten en criteria m.b.t. beoordeling en toetsing expliciet beschreven.</p> <p>j <i>Beoordelingscriteria bij externe project-, stage- en afstudeeropdrachten worden opgesteld in samenspraak met het werkveld.</i></p> <p>l <i>Het programma voorziet in formatieve toetsing.</i> (Zie ook facet 2.4. sub e)</p> <p>m <i>Studenten worden actief betrokken bij de beoordeling van medestudenten. (Student peer assessment.)</i></p>

⁷ Het gaat hier om: klassieke kennistoetsen, ('product')beoordelingen en assessments.

Onderwerp 3: Inzet van personeel NVAO Facet 3.1: Eisen hbo	Indicatoren Hobéon
3.1.1. Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroepspraktijk.	Docenten hebben gedegen kennis van het werkveld en dat blijkt ook uit het programma. <ul style="list-style-type: none"> a Docenten onderhouden een professioneel relatienetwerk binnen het voor de opleiding relevante beroepenveld. b Het onder a bedoelde netwerk wordt ingezet t.b.v. bijvoorbeeld: programma-uitvoering, beoordeling en toetsing, programma-evaluatie, interne kwaliteitszorg. c De opleiding stelt kwaliteitseisen aan externe begeleiders om het bachelor niveau zeker te stellen. d <i>Een substantieel deel van het docentencorps</i> <ul style="list-style-type: none"> - is ook werkzaam in het relevante beroepenveld - participeert in contractactiviteiten - participeert in de kenniskring van het Lectoraat. e <i>De opleiding biedt haar docenten de gelegenheid stage te lopen in het beroepenveld, en de docenten maken daar ook gebruik van.</i> f <i>Breed internationaal netwerk, participatie in internationale organisaties, samenwerkingsverbanden en/of projecten.</i>
Facet 3.2: Kwantiteit personeel	
3.2.1. Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.	<ul style="list-style-type: none"> a De docentformatie is (ook in vergelijking met verwante opleidingen) voldoende om het opleidingsprogramma (coördinatie, onderwijs, begeleiding) uit te voeren. b De totale personeelsformatie voorziet in voldoende capaciteit t.b.v. de onderwijsondersteunende processen. c De opleiding heeft een personeelsbeheersysteem om de continuïteit van de programma-uitvoering en de daarvoor noodzakelijke ondersteuning te waarborgen. d <i>De opleiding zet voldoende capaciteit in voor innovatie.</i> e <i>De opleiding zet voldoende capaciteit in t.b.v. contractactiviteiten / onderzoek.</i>
Facet 3.3: Kwaliteit personeel	Hier gaat het om: <i>vakkennis en docentkwaliteit.</i>
3.3.1. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.	<ul style="list-style-type: none"> a De opleiding heeft zicht op de aanwezige en vereiste expertise / competenties van docenten, leidend tot een kwalitatief formatieplan. b Uit CV's docenten blijkt, dat zij voldoende geschoold zijn om hun discipline op bachelor niveau te onderwijzen. c De opleiding borgt de kwaliteit van haar docenten (via haar aannamebeleid/selectiecriteria en via scholing / training). d De opleiding borgt de kwaliteit van interne en externe begeleiders (via scholing/training). e Beginnende docenten worden begeleid. f Periodiek voert de opleiding functionerings- & beoordelingsgesprekken waarvan de (schriftelijke vastgelegde) afspraken worden uitgevoerd. g <i>Docenten kennen een persoonlijk ontwikkelingsplan waarin afspraken zijn vastgelegd m.b.t. de verdere ontwikkeling van de voor hun taakuitvoering noodzakelijke kennis & competenties.</i> h <i>Een substantieel deel van het docentencorps</i> <ul style="list-style-type: none"> - publiceert in vakbladen of anderszins en/of - is actief in beroepsverenigingen e.d. en/of - is buiten de school actief als scholer, trainer, gastspreker e.d. en/of - heeft de afgelopen vijf jaar activiteiten verricht om de eigen deskundigheid te bevorderen.

Onderwerp 4: Voorzieningen NVAO Facet 4.1: Materiële voorzieningen	Indicatoren Hobéon
4.1.1. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.	<p>a De ruimtelijke voorzieningen zijn geschikt voor de uitvoering van het totale palet aan werkvormen (individueel, hoor- en werkcolleges, practica, groepswork, praktijksimulaties, studieloopbaanbegeleiding e.d.).</p> <p>b De materiële voorzieningen (ICT, mediatheek, beroepsspecifieke apparatuur & instrumentarium e.d.) zijn up-to-date.</p> <p>c De opleiding ziet erop toe, dat de materiële voorzieningen op de buitenschoolse (leer)werkplek toereikend zijn om het programma te realiseren.</p> <p>d <i>De opleiding heeft kwaliteitseisen opgesteld waaraan de materiële en ruimtelijke infrastructuur moet voldoen om een passende uitvoering van het programma mogelijk te maken.</i></p> <p>e <i>De opleiding maakt structureel gebruik van geavanceerde (specifieke) materiële voorzieningen van bedrijven/organisaties uit het werkveld of anderszins.</i></p>
Facet 4.2: Studiebegeleiding	
4.2.1. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan de studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.	<p>a De opleiding gebruikt een volgsysteem dat (i) tijdig studievertraging en de oorzaken daarvan signaleert, (ii) remediërende afspraken met betrokkenen mogelijk maakt en (iii) de uitvoering van die afspraken volgt.</p> <p>b De studiebegeleiding wordt uitgevoerd door terzake deskundigen.</p> <p>c <i>De opleiding betreft 'ouderejaars' bij de studiebegeleiding.</i></p> <p>d <i>De opleiding betreft alumni bij de begeleiding van afstudeerders.</i></p>
4.2.2. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan de studenten sluiten aan bij de behoefte van de studenten.	<p>a De opleiding zet ten behoeve van de informatievoorziening voldoende communicatiemiddelen /-media in.</p>

Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg NVAO Facet 5.1: Evaluatie resultaten	Indicatoren Hobéon
5.1.1. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.	<p>Het gaat hier om het <i>systematisch</i> inzetten van feedback instrumenten.</p> <p>a De opleiding voert periodiek evaluaties uit, leidend tot (i) een oordeel over de gerealiseerde kwaliteit t.o.v. de beoogde kwaliteit, (ii) definiëring van de sterke en zwakke punten, (iii) het vaststellen van verbetermaatregelen.</p> <p>b Bedoelde periodieke evaluaties hebben ten minste betrekking op alle NVAO-onderwerpen en facetten.</p> <p>c De opleiding kent een klachtenregeling t.b.v. personeel, studenten en externe bij de opleiding betrokken partijen en gebruikt de informatie / feedback die zij aldus verkrijgt, als onderdeel van haar kwaliteitszorg.</p> <p>d <i>De opleiding (de hogeschool) voert periodiek integrale audits uit door geschoolde auditoren.</i></p>
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	Zijn de effecten van evaluaties zichtbaar?
5.2.1 De uitkomsten van periodieke evaluaties van de opleiding vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.	<p>Indien analyse van de uitkomsten van de evaluaties daartoe aanleiding geeft:</p> <p>a De opleiding voert n.a.v. de uitkomsten van de evaluaties systematisch verbetermaatregelen uit en volgt de voortgang ervan.</p> <p>b De opleiding stelt voldoende middelen (tijd, menskracht, budget) beschikbaar om uitvoering van verbetermaatregelen mogelijk te maken.</p> <p>c De planning van de verbetermaatregelen kent een heldere prioriteitstelling.</p>
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	
5.3.1. Medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld zijn actief betrokken bij de interne kwaliteitszorg van de opleiding.	<p>a Docenten, studenten, alumni en (andere) vertegenwoordigers uit het beroepenveld worden systematisch betrokken bij de evaluaties.</p> <p>b De opleiding informeert betrokken partijen tijdig en systematisch over de wijze waarop de opleiding de resultaten van de evaluaties 'gebruikt' in de verdere ontwikkeling / verbetering van de opleiding.</p>

Onderwerp 6: Resultaten NVAO Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	Indicatoren Hobéon
6.1.1. De gerealiseerde eindkwalificaties zijn qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen in overeenstemming met de nagestreefde eindkwalificaties.	Gerealiseerd niveau in relatie tot doelstellingen in Onderwerp 1 a De opleiding toetst aan de hand van informatie, verkregen van alumni en het relevante beroepenveld periodiek en op systematische wijze, of de gerealiseerde eindkwalificaties overeenkomen met de door het beroepenveld gewenste kwalificaties. b Het beroepenveld is actief betrokken bij de beoordeling van afstudeerwerkstukken. c De afstudeerwerkstukken zijn beroepsgeoriënteerd, actueel en relevant en zijn in hun probleemstelling van een zodanige diepgang en complexiteit dat voor het realiseren ervan de afstudeerders dienen te beschikken over een analytisch vermogen en een gedegen en brede kennis & kunde op een niveau dat normaliter van hbo bachelor abituriënten moet worden geëist. d Een substantieel deel van de afgestudeerden die voor een masteropleiding kiezen, ronden deze opleiding met succes af. e De marktpositie van de afgestudeerden is aanzienlijk beter dan die van afgestudeerden van verwante opleidingen.
Facet 6.2: Onderwijsrendement	
6.2.1. Er zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met andere relevante opleidingen.	a De opleiding hanteert streefcijfers voor de lange termijn (zowel voor propedeuse- als voor hoofdfase) en leidt daar haalbare streefcijfers voor de korte termijn van af.
6.2.2. Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.	a De opleiding analyseert het gerealiseerde rendement t.o.v. de streefcijfers en verbindt aan haar analyse een aanpak tot realisering van de streefcijfers. b Indien de opleiding haar streefcijfers realiseert, stelt zij haar streefcijfers naar boven bij. c Streefcijfers zijn ambitieus en worden gerealiseerd.